

بسم الله الرحمن الرحيم

اِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ

بسمه تعالی

با نام و یاد خداوند متعال و سلام و درود بیکران بر
فرستاده‌اش حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم و
اهل بیت طاهرینش سلام الله علیهم اجمعین آنچه در این مختصر
تقدیم شما می‌گردد، گزیده‌ای از سخنان مرحوم آیت‌الله
میرزا عبدالکریم حق شناس قدس سره الشریف است که
پیاپیاده‌سازی، ویرایش و موضوع بندی شده و برای
استفاده در خدمت همه‌ی مشتاقان معارف ناب اخلاق
اسلامی قرار گرفته است.

از خداوند متعال، علو درجات برای آن عزیز سفر کرده
خواستاریم.

جهت هر گونه پیشنهاد و انتقاد می‌توانید با شماره تلفن
۰۹۱۲-۳۵۰۴۳۸۷ تماس حاصل نمایید.

شهر مقدس قم

التماس دعا

رهنمای سلوک

گزیده‌ای از سخنان مرحوم آیت الله میرزا عبد الکرم حق شناس

نام کتاب : رهنمای سلوک

تهیه و تنظیم : غلام حسن بخشی

ناشر : مولف

تیراژ : ۵۰۰۰ جلد

نوبت چاپ : سوم، بهار ۱۳۸۹

چاپ و صحافی : چاپخانه الهادی

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۰۴-۳۶۴۲-۴

قیمت : ۱۶،۰۰۰ ریال

فهرست مطالب کتاب:

پیام تسلیت مقام معظم رهبری.....	۱۰
مقدمه.....	۱۱
جامعیت علمی.....	۱۳
• امتحان فلسفه در حضور امام خمینی ^(ره)	۱۴
• اشتیاق شدید به تحصیل علم.....	۱۵
• احترام و ارادت خاص به علماء.....	۱۶
اخلاق.....	۱۷
• علم و اخلاق در کنار یکدیگر.....	۱۷
• کسی بدون استاد به جایی نمی‌رسد.....	۱۷
• علمای ربانی، مرجع شیفتگان اخلاق.....	۱۸
• آشنایی با اولین استاد اخلاق (مرحوم مفسر).....	۱۸
نیل به مقامات با کلمات نورانی اهل بیت ^(ع)	۱۹
بخشی از توصیه‌های اخلاقی استاد.....	۲۰
نماز اول وقت.....	۲۰
• حالات امیرمؤمنان ^(ع) در وقت نماز.....	۲۱
• سرلوحه‌ی سیر معنوی، نماز اول وقت.....	۲۱
نمازجماعت.....	۲۲
• داستانی از اهمیت نماز جماعت.....	۲۲
نماز شب.....	۲۳
• تو چه می‌دانی که نماز شب چیست!.....	۲۳
• توصیه آیت الله قاضی به نماز شب.....	۲۴
• نیاز نیمه شبی دفع صد بلا بکند.....	۲۴
• آقای میرزا ما با خدا خیلی کار داریم!.....	۲۵
• ذکر مؤمن نماز شب است.....	۲۵
• فقط شب زنده داران به مقاماتی نائل می‌شوند.....	۲۶
• سفارشات برای بیداری شب.....	۲۶
توجه به مسائل سیاسی و اجتماعی.....	۲۷

۲۷.....توسل به اهل بیت علیهم السلام

۲۸..... • روضه حضرت علی اصغر سلام الله علیه

۲۸..... • بیان مراقبات دهه‌ی اول محرم

گزیده‌ای از سخنان مرحوم آیت الله حق شناس در موضوعات:

۳۲.....رحمت الهی

۳۲.....فطرت الهی

۳۲.....حب الهی

۳۴.....یاد خدا

۳۴.....لطف الهی

۳۴.....مدد الهی

۳۵.....جذب‌ه‌ی الهی

۳۵.....علم الهی

۳۵.....هدایت الهی

۳۶.....فضل الهی در آخرت

۳۶.....افاضه‌ی الهی

۳۷.....انس الهی

۳۷.....اوامر الهی

۳۷.....انبیاء، اوصیاء و اولیای الهی

۳۹.....علم و عمل

۴۷.....عقل و نفس

۴۹.....اخلاص

۵۱.....ایمان

۵۲.....مراقبه

۵۳.....دنیا و آخرت

۵۶.....قلب

۵۹.....سیر الی الله

۶۳.....ضرورت داشتن استاد، در سیر و سلوک

- نماز اول وقت..... ۶۵
- شب زنده داری..... ۶۶
- دعا..... ۶۸
- خدمت به خلق..... ۶۹
- حسن خلق..... ۷۰
- دوران غیبت و آخرالزمان..... ۷۱
- دین..... ۷۲
- تکلیف..... ۷۳
- غرور..... ۷۳
- هر روز عاشورا است..... ۷۳
- دو نصیحت شیطان..... ۷۴
- چه کسانی صلاحیت امر به معروف را دارند؟..... ۷۴
- صبر..... ۷۴
- بندگی..... ۷۵
- تداوم فضائل کسب شده..... ۷۵
- رد سائل..... ۷۵
- قرآن..... ۷۵
- توکل..... ۷۶
- استغفار..... ۷۶
- گناه..... ۷۶
- مرگ..... ۷۶
- موعظه..... ۷۶
- فقر و ثروت..... ۷۷
- چهل سالگی..... ۷۷
- آداب قرائت زیارت عاشورا..... ۷۸
- تصاویر..... ۸۰

پیام تسلیت مقام معظم رهبری مدظله العالی

در پی درگذشت عالم ربانی و اخلاقی مرحوم آیت الله حاج میرزا عبدالکریم حق شناس (ره)، حضرت آیت الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی پیام تسلیتی به شرح ذیل صادر فرمودند:

بسم الله الرحمن الرحيم

درگذشت عالم ربانی و اخلاقی مرحوم آیت الله آقای حاج میرزا عبدالکریم حق شناس رحمة الله علیه را به بازماندگان محترم و ارادتمندان ایشان تسلیت عرض می‌کنم.

این روحانی پرهیزگار و پاک نهاد به خاطر تربیت جوان‌های مؤمن و معرفت جوی در طول دهها سال، حق بزرگی بر گردن همه‌ی مشتاقان معارف اسلامی دارد و امید است برکات ناشی از نفس پاک و مؤثر ایشان همواره مستدام گردد.

خداوند، روح مطهر او را با اولیائش محشور فرماید.

سید علی خامنه‌ای

۲ مرداد ماه ۱۳۸۶

مقدمه

((ان المتقين في جنات و عیون))^۱

خداوند تبارک و تعالی از ابتدای خلقت، هدایتگرانی را مأمور ارشاد بشر فرمود و از آدم تا خاتم، انسان را بدون راهنما نگذاشته و به حال خود رها ننموده است.^۲

پیامبران را از میان خود مردم مبعوث نمود، تا آنان را به سرمنزل مقصود ارشاد نمایند.^۳

پس از رحلت رسول گرامی اسلام (ص) این وظیفه‌ی مهم بر عهده‌ی اوصیای آن حضرت نهاده شد و این بزرگواران از امیرالمؤمنین (ع) تا حضرت حجت بن الحسن العسکری ارواحنا فداه سایه‌ی لطفشان بر سر امت اسلام قرار گرفت.

در زمان غیبت آقا امام زمان علیه السلام شیعیان مأمور به رجوع به علما و پیروی از رفتار و گفتار و فتوای ایشان شده‌اند.^۴

۱ - ذاریات/ ۱۵

۲ - بحسب الانسان ان یتک سدی - قیامت/ ۳۶

۳ - کتاب انزالناه الیک لتخرج الناس من الظلمات الی النور - ابراهیم/ ۱

۴ - الفقهاء امناء الرسل (موسی بن جعفر علیهما السلام) - بحار/ ۲

بحمد الله از غیبت کبری تا کنون علمای بزرگوار تشیع آنچنان رفتار نموده‌اند که دین پیامبر و مذهب حقه‌ی تشیع به نحو شایسته‌ای در سه عرصه‌ی اعتقادات، احکام و اخلاق شاداب بماند، تا دوران معاصر که به همت بزرگ‌مردان عالم مرجعیت، به ویژه حضرت امام خمینی^(ره)، این مهم به نحو شایسته‌ای متبلور گردیده است.

در دوران ما نیز این معنی معطل نمانده و عالمانی ربانی با همت عالی و زحمات شبانه‌روزی در عرصه‌ی علم و عمل دل‌های دوستداران مکتب اهل‌بیت را اشراب نموده و همواره اسباب توجه بندگان به سوی علم و معنویت و اخلاق گشته‌اند.

بی‌شک یکی از این بزرگواران در دوری اخیر، عالم عارف کامل حضرت آیت الله حاج میرزا عبدالکریم حق‌شناس **تهرانی** روحی فداه است، عالمی که در طی قریب به یک قرن زندگی پر برکت خود، در عرصه‌ی علم و تربیت و معرفت و معنویت و اخلاق، زحمات بسیاری را متحمل گردیده و همچون شمعی فضای معنویت را برای اطرافیان خود روشن نموده و با سخنان و مواعظ الهیه از سرچشمه‌ی قال‌الباقر و قال‌الصادق علیهما السلام قلوب عاشقان و دلدادگان مکتب دوست را نوازش داده است. هر چند سخن درباره‌ی این

وجود نازنین که عمر شریف خود را در تربیت جوانان بسیاری صرف نمود،^۱ کار بسیار دشواری است؛ لیکن شاید باشند کسانی که با شنیدن وصف حالات و ابعاد زندگی این عالم ربانی، از روح آن عارف بالله توشه‌ای برداشته و دستورات و سلوک عملی ایشان را سرلوحه‌ی زندگی خویش قرار دهند.

با این مقدمه، می‌توان شخصیت علمی و اخلاقی ایشان را در چند قسمت مورد بررسی قرار داد.

جامعیت علمی

در رابطه با سوابق علمی آن عزیز سفر کرده باید گفت که ایشان، مقدمات علوم حوزوی را در تهران گذرانیده و پس از مهاجرت به شهر مقدس قم و اقامت در حوزه‌ی علمیه‌ی قم، از محضر علمائی چون:

آیت‌الله العظمی بروجردی^(ره)

آیت‌الله العظمی سید محمد حجت^(ره)

آیت‌الله العظمی سید محمد تقی خوانساری^(ره)

در جهت کسب علم و نائل شدن به درجه‌ی اجتهاد، بهره‌ها

۱ - بخشی از پیام مقام معظم رهبری به مناسبت درگذشت آیت الله حق شناس^(ره)

برده و سرانجام از چند نفر از فقهای عظام، اجازه‌ی اجتهاد دریافت نمودند.

● امتحان فلسفه در حضور امام خمینی^(ره)

ایشان در فلسفه، شاگردی بزرگانی همچون آیت‌الله شاه‌آبادی^(ره) و حضرت امام خمینی^(ره) را نموده و از خرمن عظیم دانش این عالمان استفاده فرمودند. در همین رابطه، بارها نقل می‌کردند، وقتی در قم می‌خواستند در درس فلسفه‌ی امام خمینی^(ره) حاضر شوند، ایشان برحسب معمول، نخست از شاگردان امتحان گرفته و سپس اجازه‌ی ورود به درسشان را می‌دادند. بر همین اساس، امام به ایشان فرمودند که شما باید امتحان بدهید. نحوه‌ی امتحان هم جزء شنیدنی‌های زندگی این بزرگوار است.

نقل می‌فرمودند: امام یک تکه خشت (گلِ پخته) را در کف دست گرفتند و پرسیدند: ماهیت و وجود این خشت را توضیح بده! بنده جواب دادم: ماهیت آن خشتیت است (همین که خشت است) و وجود آن نیز آن چیزی است که دست شما را پر کرده است.

حضرت امام^(ره) که این جواب مورد قبولشان قرار گرفته بود، پرسیدند: فلسفه را پیش چه کسی خوانده‌ای؟ جواب دادم: نزد حضرت آیت‌الله شاه‌آبادی. امام^(ره) فرمودند: اگر زودتر

می گفتید، از شما امتحان نمی گرفتیم. و اجازه دادند تا در درس فلسفه شرکت کنم. این بدان جهت است که امام عزیز در نزد آیت الله شاه آبادی بهره‌ی فراوان برده و از ایشان با عنوان **شیخ عارف کامل روحی فداه**^۱ یاد می کردند.

• اشتیاق شدید به تحصیل علم

علاقه‌ی مرحوم آیت الله حق شناس به مطالعه، تحقیق و تدریس تا این سالهای اخیر - که سن و سالی از ایشان گذشته بود - همواره رو به تزاید بود. لذا بارها می فرمودند: یکی از اساتیدم بعد از رسیدن به درجه‌ی اجتهاد از من پرسیده بود که حالت شما نسبت به درس خواندن، اکنون که به این مرحله رسیده‌اید چیست؟ و من جواب دادم که: **اشتیاق من به این دروس مانند کسی است که تازه وارد حوزه‌ی علمیه شده باشد.**

غرض اینکه، انگیزه و شور و اشتیاق ایشان به تحصیل علم در طول زمان رو به خمودی نرفته بود. در حالی که در بسیاری از اهل علم دیده می شود که با انگیزه‌ی فراوانی وارد حوزه می شوند؛ ولی متأسفانه به مرور زمان این حالت را از

دست می دهند. فلذا بارها از حضرت آیت الله العظمی بروجردی ^(ره) نقل می فرمودند که باید تمام وجودت را به علم بدهی، تا علم یک قدری از خودش را به تو بدهد!

و مکرر می فرمودند: وظیفه‌ی ما این است که این درسها را بخوانیم چون مورد رضایت حضرت ولی عصر (عج) است.

فلذا بسیار به این نکته اشاره می فرمودند که وقتی یک نفر از من پرسید: هدف شما از این که طلبه شدی و لباس روحانیت را پوشیده‌ای چیست؟ گفتم: می خواهم علم امام زمان (عج) را بلند بکنم.

• احترام و ارادت خاص به علماء

به همین جهت همه را سفارش به احترام به فقهاء و علماء می فرمودند و خود نیز در عمل این معنی را رعایت می کردند و نسبت به بعضی از علما نیز ارادت و علاقه‌ی خاصی داشتند. از جمله به مرحوم شیخ مرتضی انصاری ^(ره) که در ستایش ایشان می فرمودند: «کلام الشیخ شیخ الکلام».

و استادشان مرحوم آیت الله العظمی بروجردی ^(ره) را مجسمه‌ی علم می دانستند، و امام راحل ^(ره) را حقیقتی جاوید.

یک روز قبل از اذان صبح در ماه مبارک رمضان، رادیوی ایشان روشن بود، و سخنانی از امام ^(ره) پخش می شد، ایشان

فرمودند: حلقوم این مرد خود گواه حقانیت اوست.

اخلاق

آنچه مرحوم آیت الله حق شناس را ملجأ و پناه بسیاری از حق جویان کرده بود، ارشادات اخلاقی و رویکرد معنوی آن بزرگوار بود.

• علم و اخلاق در کنار یکدیگر

ایشان بارها می فرمودند: « من از اول طلبگی در یک دستم معراج السعادة^۱ و در دست دیگرم جامع المقدمات^۲ بود. و در سطوح بالاتر در یک دست جامع السعادات^۳ و در دست دیگرم سایر کتب».

این مطلب، کنایه از این است که همیشه اخلاقیات را مد نظر داشته و توصیه می نمودند که این مسائل را همراه و در عرض درس های حوزوی قرار دهید، تا موفق شوید.

• کسی بدون استاد به جایی نمی رسد

در همین راستا، ایشان قائل به راهنمایی اخلاقی توسط استاد

۱ - کتاب اخلاق نوشته مرحوم ملا احمد نراقی (ره)

۲ - اولین کتاب درسی حوزه علمی

۳ - کتاب اخلاق نوشته مرحوم ملا محمد مهدی نراقی (ره)

خاص اخلاق بودند و می فرمودند:

کسی بدون استاد به جایی نمی رسد.

به مصداق روایت شریفه: « هلك من ليس له حكيم يرشده »^۱.

فلذا این بیت خواجه‌ی شیراز را بسیار می خواندند:

شبان وادی ایمن گهی رسد به مراد

که چند سال به جان خدمت شعیب کند

• علمای ربانی، مرجع شیفتگان اخلاق

و این باور را همواره القاء می فرمودند که این سلسله‌ی

جلیله‌ی روحانیت است که با اتصال به ساحت مرجعیت،

بهترین و والاترین جایگاه را برای ارشاد شیفتگان مطالب

اخلاقی داشته و دیگران نیز اگر به جایی رسیده‌اند، البته از

خرمن پر خیر و برکت مراجع عظام و علمای ربانی بوده

است.

• آشنایی با اولین استاد اخلاق (مرحوم مفسر)

به همین جهت است که می فرمودند: در اوایل طلبگی از

مرحوم شیخ محمد حسین زاهد^(ره)^۲ خواستم که یک معلم

اخلاق در سطح عالی به من معرفی نماید، تا مرا در اصلاح

۱ - «هلاک شد هر کسی که استادی ندارد تا او را راهنمایی کند». از امام

زین العابدین علیه السلام. بحارالانوار ج ۷۵/۱۵۹

۲ - متوفی ۱۳۷۲ ه ق

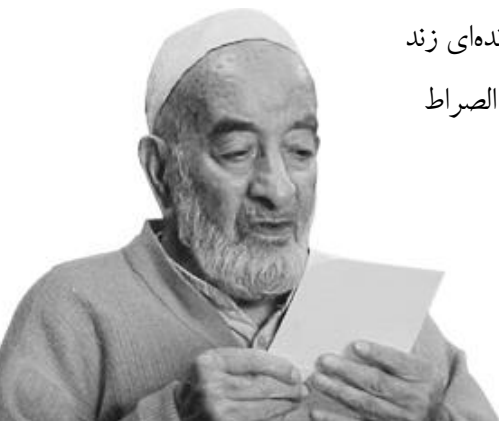
نفس و قلب خود یاری نماید. بعد از معرفی چند استاد (که ظاهراً هیچ کدام جوابگوی واردات قلبی من نبودند) مرا به نزد مرحوم آیت الله آقا سید علی حائری^(ره) معروف به مفسر بردند، که ایشان بعد از شنیدن درخواست من فرمودند: انشاء الله در سایه‌ی کلام قال الباقر و قال الصادق علیهم السلام این مشکلات قلبی برطرف خواهد شد و پس از آن بود که هر هفته در جلسه‌ی موعظه‌ی ایشان شرکت می‌کردم و وقتی ایشان موعظه می‌فرمودند، همه‌ی ما مثل یک گلوله‌ی آتشین می‌شدیم و تا هفته‌ی بعد قبل از سرد شدن، باز موعظه‌ای دیگر و آتش دیگری شعله‌ور می‌شد.

• نیل به مقامات با کلمات نورانی اهل بیت^(ع)

آری همه این مقامات در کلمات نورانی اهل بیت علیهم السلام حاصل می‌شود نه در گفتار قلندران و درویشان و راهزنانی که هر چند وقت یک بار ظهور کرده و در سایه‌ی جهل و سادگی بعضی از افراد جویای معرفت، قبل از آن که مردم را به سوی خدا بخوانند، به خودشان دعوت می‌کنند.

غولی ز هر طرف ره وامانده‌ای زند

آه از صفیر راهزنان اهدنا الصراط

بخشی از توصیه‌های اخلاقی استاد

نماز اول وقت

از جمله‌ی مواردی که بسیار به آن سفارش می‌نمودند، نماز اول وقت بود. چه بسیار این روایت را می‌خواندند که «اول الوقت رضوان الله و آخر الوقت غفران الله»^۱ به این معنا که مؤمن به محض اعلان اذان، به جهت جلب رضایت حضرت دوست، بلافاصله خود را مهیای سخن گفتن با او می‌کند و هیچ کاری را بر نماز مقدم نمی‌دارد. از این روست که فرموده‌اند: «اگر می‌خواهی با خدا حرف بزنی نماز بخوان و اگر می‌خواهی خدا با تو حرف بزند قرآن بخوان».

به همین جهت در روایات داریم که از علائم شناخت مؤمن، خواندن نماز در اول وقت است.^۲ و این شأن و رابطه‌ی هر محب نسبت به محبوب خود است که هر وقت او را صدا بزند، لبیک گوید و خود را آماده‌ی رویارویی با

۱ - امام صادق علیه السلام - بحار/ ۸۳ «اول وقت بهشت خدا و آخر وقت بخشش خداست».

۲ - اشاره به سوره احزاب آیه ۷۲

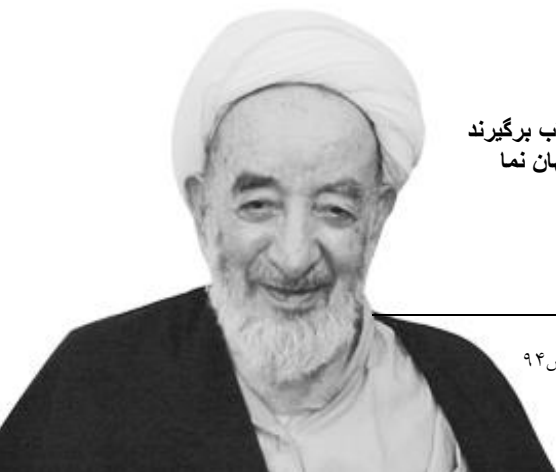
او بنماید.

• حالات امیرمؤمنان^(ع) در وقت نماز

چنانکه در شأن امیرمؤمنان^(ع) آمده: «وكان عليه السلام اذا حضر وقت الصلاة يتزلزل و يتلون وقيل له: ما لك يا اميرالمؤمنين؟ فقال عليه السلام: جاء وقت امانة التي عرضها الله علي السماوات والارض فابين ان يحملنها و اشفقن منها»^۱. یعنی وقتی زمان نماز فرا می‌رسید، بدن مبارک امیرمؤمنان^(ع) می‌لرزید و رنگ رخسار آن بزرگوار تغییر می‌کرد. به ایشان گفته شد: شما را چه می‌شود یا امیرالمؤمنین؟ فرمودند: آمد وقت امانتی که خداوند بر آسمانها و زمین عرضه کرد و آنها از پذیرش و حمل آن سر باز زدند و از آن ترسیدند.

• سرلوحه‌ی سیر معنوی، نماز اول وقت

از همین رو، بحث نماز اول وقت، آن چیزی است که همه‌ی بزرگان به آن اشاره داشته و سرلوحه‌ی سیر معنوی خویش قرار داده‌اند.

ز ملک تا ملکوتش حجاب بگیرند
هر آنکه خدمت جام جهان نما
بکند

۱ - مستدرک الوسائل ج ۴ ص ۹۴

نماز جماعت

حضرت آیه الله حق شناس^(ره) بارها می فرمودند: «کسی که نماز جماعت خوان باشد، اهل نماز شب می شود و کسی که نماز شب خوان است، اهل نماز جماعت است و این دو لازم و ملزوم یکدیگرند».

اهمیت این سخن آن گاه جلوه می کند که در یک نظر اخلاقی، همه‌ی ما ملاحظه می کنیم که اهل نماز جماعت کم شده‌اند و غالب مردم، هنگام نماز به سوی جماعت نمی‌شتابند و گروهی هم که شرکت می‌کنند، از کسانی که شرکت نمی‌کنند، کمترند. حتی بعضی مؤمنین هم به نماز جماعت کم‌لطف‌اند!

• داستانی از اهمیت نماز جماعت

و در این مختصر به قضیه‌ای که خود ایشان نقل می‌فرمودند بسنده می‌کنیم که:

در خانه اگر کس است یک حرف بس است
ایشان می‌فرمودند: در سالی که مدتی از تابستان را در مشهد اقامت داشتم، بعضی از مؤمنین از من خواستند که برای نماز صبح به مسجد آنها رفته و اقامه‌ی جماعت کنم. مسافت، قدری دور و راه هم کمی سنگلاخ بود. لذا بنده بعد از

اقامه‌ی نماز شب، اذان صبح که زده می‌شد، به راه می‌افتادم و قدری طول می‌کشید تا به آن مسجد برسم و به گمان خود از نماز اول وقت صبح باز می‌ماندم. بنابراین بعد از چند روز به مؤمنین آن مسجد پیغام دادم که من دیگر نمی‌توانم بیایم. همان شب در خواب دیدم که یک نفر این روایت شریفه را می‌خواند: «سلموا علي اليهود والنصارى ولا تسلموا علي تارك الجماعة». یعنی بر یهودیان و مسیحیان سلام کنید، ولی به کسی که نماز جماعت را رها می‌کند، سلام نکنید! و آن شخص در هنگام خواندن این روایت، انگشت خود را به سوی من نشانه رفت! سراسیمه بیدار شدم و پیغام دادم که من برای نماز جماعت صبح، خواهم آمد!

نماز شب

• تو چه می‌دانی که نماز شب چیست!

بی‌شک یکی از بالاترین مقامات معنوی، توفیق خواندن نافله‌ی شب است. مرحوم آیت الله حاج میرزا جواد آقا ملکی تبریزی می‌فرماید: «من النوافل المؤکدة صلاة الليل و ما ادريک ما صلاة الليل و هي نور من الظلمة و امن من الوحشة و

هر گنج سعادت که خدا داد به حافظ
از یمن دعای شب و ورد سحری بود

خلوة من الكثرة»^۱. یعنی از نوافل بسیار سفارش شده، نماز شب است و تو چه می‌دانی که نماز شب چیست! که همانا نور در ظلمت و امن از وحشت و خلوتی در برابر کثرت عالمیان است.

• توصیه آیت الله قاضی به نماز شب

مرحوم علامه‌ی طباطبائی^(ع) نقل می‌فرمایند: اولین بار که حضرت آیت الله میرزا علی قاضی^(ع) مرا دیدند، فرمودند: پسرم، اگر دنیا می‌خواهی نماز شب بخوان و اگر آخرت هم می‌خواهی نماز شب بخوان.^۲

لذا امام صادق^(ع) فرمودند: ((لاتدع قیام اللیل فان المغبون من حرم قیام اللیل))^۳ و چه بسیار احادیثی که در این باره وارد شده که لا تُعَدُّ و لا تُحْصی است و در کتب معتبره‌ی ما، از کافی و تهذیب و فقیه گرفته تا سایر کتب حدیثی و اخلاقی موجود می‌باشد.

• نیاز نیمه شبی دفع صد بلا بکند

یکی از سفارشات حضرت آیت الله حق‌شناس^(ع) همواره در

۱ - اسرار الصلوة / ۲۸۷

۲ - مهر تابان

۳ - نماز شب را رها نکن که زیان دیده کسی است که از نماز شب محروم شود. بحار/ ۸۴

رابطه با نماز شب بود و می فرمودند که من سوره‌ی ذاریات را خیلی دوست دارم چون ((بالاسحار هم یستغفرون))^۱ دارد و این شعر حافظ را بسیار می خواندند:

دلا بسوز که سوز تو کارها بکند

نیاز نیمه شبی دفع صد بلا بکند

طیب عشق مسیحا دم است و مشفق لیک

چو درد در تو نبیند که را دوا بکند

• آقای میرزا ما با خدا خیلی کار داریم!

ایشان نقل می کردند که از جوانی پرسیدم که چقدر به صبح مانده، برای نماز شب بیدار می شوی؟ جواب داد: دو ساعت، گفتم: برای تو خیلی زیاد است! مرحوم حق شناس با حال تأثر و گریه نقل می نمودند که آن جوان جواب داد: آقای میرزا ما با خدا خیلی کار داریم!

آری کسانی که با خدا کاری دارند، وقت بیشتری را با او به خلوت می نشینند که بهترین ساعات برای خلوت نشینی با پروردگار، بنا بر بسیاری از روایات، وقت سحر است.

• ذکر مؤمن نماز شب است

لذا می فرمودند: ذکر مؤمن نماز شب است و هیچ ذکر و

وردی را به اندازه‌ی نماز شب به دوستان خود سفارش نمی‌نمودند.

● فقط شب زنده داران به مقاماتی نائل می‌شوند
در همین زمینه از حضرت آیت‌الله آخوند ملاحسینی نقل است ^(۱) که فرموده‌اند: فقط شب زنده داران هستند که به مقاماتی نائل می‌شوند و غیر آنان به هیچ جایی نخواهند رسید.^۱

● سفارشات برای بیداری شب
مرحوم آیت الله حق‌شناس برای بیداری شب سفارش‌هایی داشتند که اهم آنها عبارت است از:

۱. گناه نکردن
۲. با وضو خوابیدن
۳. قرائت آیه‌ی آخر سوره‌ی کهف و بعد از آن قرائت این دعا:

اللهم انبهني لاحب الساعات اليك ادعوك فتجيبني و اسئلك فتعطيني و استغفرك فتغفر لي و بعد از آن خوانده شود: اللهم ابعتني من مضجعي لذكرك و شكرك و صلواتك و استغفارك و تلاوة كتابك و حسن عبادتك يا ارحم الراحمين.^۲

۱ - اسرار الصلوة

۲ - ارشاد القلوب ديلمی

توجه به مسائل سیاسی و اجتماعی

حضرت آیت الله حق شناس^(ع) به مسائل اجتماعی و سیاسی هم بسیار عنایت داشتند، فلذا در حالی که سعی می نمودند همواره به تمام مسائل به دید معنوی نگاه کنند؛ اما ارادت به امام راحل^(ع)، ترغیب دوستداران خود جهت تصدی امور مهم در سطوح مختلف برای خدمت به انقلاب و نظام اسلامی و نیز تشویق برای حضور در جبهه های نبرد در طول هشت سال دفاع مقدس و حمایت بی دریغ از مقام معظم رهبری حفظه الله بعد از رحلت امام^(ع)، از نکات ارزنده ی دیدگاه اجتماعی و سیاسی این بزرگوار است تا آن جا که بارها می فرمودند: «ایشان (آیت الله خامنه ای) الان علمدار انقلاب است و ما باید برای ایشان دعا کنیم».

توسل به اهل بیت علیهم السلام

از دیگر ویژگی های ایشان عنایت خاص به ذوات مقدس معصومین علیهم السلام خصوصاً حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام بود. هر گاه کسی در مشکلی گرفتار می آمد و حتی اگر خودشان هم حاجتی داشتند، قطعاً متوسل به حضرت

سیدالشهداء می‌شدند و همواره می‌فرمودند: «هر کس زیارت عاشورا را چهل روز به نحوی که من می‌گویم^۱ بخواند، قطعاً یا حاجت خود را دریافت می‌کند و یا این که متوجه خواهد شد که این حاجت به صلاح او نیست».

• روضه‌ی حضرت علی اصغر سلام الله علیه

روضه‌ی حضرت سیدالشهداء علیه‌السلام، بخصوص روضه‌ی حضرت علی اصغر سلام الله علیه برای ایشان جایگاه ویژه‌ای داشت، چرا که معتقد بودند این طفل، سند مظلومیت حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام است و در این زمینه قضایای شنیدنی بسیاری داشتند که در این مختصر مجال بازگویی آنان نیست.

آری! این امتیاز بسیاری از فقهاء و علماء بوده و هست که همیشه از توسل به ساحت مقدس اهل بیت علیهم السلام غفلت نمی‌ورزیدند، و همواره در مصائب آن بزرگواران بی‌تاب می‌شدند.

• بیان مراقبات دهه‌ی اول محرم

ایشان، روز اول محرم که می‌رسید، قبل از اقامه‌ی نماز ظهر

۱ - به نظر مراجع عظام و بزرگان ترتیب زیارت عاشورا به شکل مفصلی است و مراقبات خاصی دارد که در انتهای کتاب به آن اشاره شده است.

بر می‌خواستند و مراقبات مخصوص این دهه را تذکر می‌دادند و در آخر هم به سبک خود، مقتل حضرت را ارائه می‌نمودند که هم خود گریه می‌کردند و هم مستعین را منقلب می‌نمودند و بدین وسیله می‌آموختند که تمام این علوم و این همه معنویت جز در سایه‌ی الطاف حضرات معصومین علیهم‌السلام قابل احتساب نیست.

سخن آخر

ای استاد عزیز، و ای پدر بزرگوار! هر چند سعادت دیدار کالبد جسمانی‌ات، از ما گرفته شده است؛ اما خوب می‌دانیم که روح بلندت همواره بر سر شاگردان و دوستداران سایه افکنده است و امید داریم که ما را از دعای خیر فراموش ننموده و در آخرت نیز دستگیرمان باشی.

هرگز نم‌نقش تو از لوح دل و جانم

گزیده‌ای از بیانات مرحوم آیت الله حق شناس

رحمت الهی

- باید در حد و سع خودمان هدایت داشته باشیم و این روش ورود در باب رحمت الهی است.
- تا زمانی که توجه به حضرت حق دارید، در رحمت خداوند متعال هستید.

فطرت الهی

- طبیعیون هم، خداپرست هستند. اینها فطرتاً الهی هستند، منتهی در تطبیق، اشتباه کرده‌اند.

حب الهی

- حبّ دنیا و حبّ خدا در یک دل جای نمی‌گیرد. باید از یکی از آنها گذشت.
- آن نیرویی که بتواند شما را در مقابل شیطان و نفس محافظت کند، محبت به پروردگار متعال است.
- اگر پروردگار متعال را دوست داریم، باید

ثابت کنیم. باید از نعمتهای او در راه خود او استفاده کنیم.

- حبّ الهی، آن جذبه‌ی ارتباطی ما بین بنده و پروردگار متعال است که وقتی این جذبه قوی شد، علاقه و ارتباطات دیگر را قطع می‌کند و نور الهی را در قلب وارد می‌کند و حجاب‌های نفسانی را برطرف می‌کند.

- عشق، آن شعله‌ای است که چون برفروخت، هرچیز که غیرمعشوق باشد را می‌سوزاند.

- پروردگار متعال، هم عاشق است و هم معشوق.

- معنی دوست داشتن پروردگار متعال و رسول اکرم (ص)، متابعت از فرامین آنهاست.

- از علامات محبت پروردگار، دوست داشتن وسائل وصول به اوست.

- حبّ خدا، همان کشش و جذبه‌ی الهی است.

کشش تو اگر مرا نکشد

کوشش من به هیچ جا نرسد

گر که از جانب معشوقه نباشد کششی

کوشش عاشق بیچاره به جایی نرسد

یاد خدا

- اهل بهشت حسرت هیچ لحظه‌ای از عمر خود را نمی‌خورند، مگر لحظاتی که در دنیا به غفلت گذرانیده، و به یاد پروردگار متعال نبوده‌اند.
- هر کس اهل ذکر پروردگار متعال باشد، پروردگار جلیس و مونس و مطیع او می‌شود.

لطف الهی

- اگر اراده کنی که خودت را حفظ بکنی، پروردگار هم در هنگام ارتکاب گناهان، برای تو ایجاد مانع می‌کند.

مدد الهی

- فیض کاشانی (ره) می‌فرماید: اعانت و کمک الهی علامت دارد، و آن حزن و اندوه است. نگرانی مؤمن از این است، که آیا بهشتی است یا جهنمی؟

جذبۀ الهی

- کششهای الهی، همان فیوضات الهیه است. پس خودتان را در معرض این فیوضات قرار دهید.

علم الهی

- علم خدای متعال، علم حضوری است. (مثل علم حضوری شما نسبت به اعضاء و جوارح خودتان) و علم ائمه (ع) علم ارادی است. (هر چه که اراده کنند، علم به آن پیدا می کنند).
- در عرفان، ظاهر و باطن شما در محضر و حضور پروردگار متعال است.

هدایت الهی

- همه دنبال کمال مطلق هستیم، ولی در انطباق و تطبیق به خطا می رویم. در اینجا است که اگر قلب منور باشد، از عالم غیب با آن فیوضات الهیه راهنمایی می شود.

فضل الهی در آخرت

- خداوند متعال در آخرت با فضلش با ما برخورد می‌کند، و مزدی در کار نیست.

افاضه‌ی الهی

- امام صادق (ع) می‌فرمایند: نورانیتی را که خداوند متعال به کسی افاضه بفرماید، تا قیام قیامت از او نمی‌گیرد. اگر انحرافات هم به علت معصوم نبودن پیدا بکند، آن نورانیت کم می‌شود، ولی در اثر توجه به پروردگار متعال، مجدداً شعله‌ور خواهد شد.
- افاضه‌ی حضرت حق به هر کس تعلق بگیرد، او را زنده می‌کند، او را حرکت می‌دهد و او را برای شنیدن مواعظ الهیه آماده می‌کند. حالا اگر من حرکت نمی‌کنم، دلیلش این است که از آن افاضه‌ی الهیه خبری نیست.

یک شب به طاعت تو نیاورده‌ام به صبح
بیهوده رفت روز و شب و سال و ماه من

انس الهی

- اگر شما آن چیزهای فریبنده را واگذارید، خدای متعال، با شما انس می‌گیرد.

اوامر الهی

- اوامر الهی، تابع مصالح و مفاسد نفس الامریه است. اگر از موضوعی نهی شده، فسادى مترتب بر آن عمل است و اگر فرموده‌اند که کاری را انجام بدهید، صلاح شما در آن است.

انبیاء، اوصیاء و اولیای الهی

- پیامبر اکرم (ص) می‌فرمایند: من مبعوث شدم تا بشر را بیدار کنم و متذکر شوم که در پشت پرده خبری هست.
- رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: قلب من در اثر دیدن مناظر دنیایی و عمارتها و بناها، در حجاب می‌رود.

- معصومین سلام الله علیهم دعوت به حیات، زندگی و آدمیت می کردند و خودشان مجسمه‌ی اخلاق بودند.
- پیامبران و اوصیاء الهی برای این که طمع‌ی به بیت المال نداشته باشند، هر کدامشان مشغول کاری بودند.
- موسی (ع) ۱۰ سال در مدین شاگردی کرد و استاد شد. بدون استاد نمی‌شود سیر الی الله کرد.
- حضرت موسی (ع) از حضرت خضر (ع) سؤال کرد که چرا من مأمور به اطاعت تو شدم؟ حضرت خضر (ع) فرمودند: به دلیل اینکه من اول رفع موانع (گناهان) از خودم کردم؛ نه ایجاد مقتضی (اعمال حسنه).
- به دستورات رسول اکرم (ص) عمل بکنید. اگر اطاعت کردید، آن نور (نور بالقوه) در شما بالفعل خواهد شد.
- به حضرت داود (ع) خطاب رسید که اگر واقعاً بندگان من مرا اطاعت کنند، من آنان را کفایت می‌کنم و بر خود واجب می‌دانم که اطاعت آنان

- را بکنم، اگر فقط مرا بخوانند!
- معنی دوست داشتن پروردگار متعال و رسول اکرم (ص) متابعت از فرامین آنهاست.
 - علم امام در همه‌ی شئون مادی و معنوی است.
 - نشانه‌ی حب به اهل بیت (ع)، اطاعت از اوامر و نواهی حضرات معصومین (ع) است.
 - هر کسی پرهیزکاری‌اش نسبت به اوامر و نواهی حضرات معصومین (ع) بیشتر باشد و عمل به دستورات آنها بکند، او ولی خداست.
 - انسان هر چه که سعی بکند و ریاضت بکشد، علی (ع) نمی‌شود، باید چنان عمل کنیم که جایی برای شفاعت هم باقی باشد! یعنی باید جای آشتی هم باقی بگذاریم و گرنه...
 - اولیای خدا ملاکی دارند که فقط در خود آنهاست. به محض این که اراده‌ی عمل بدی بکنند، قلب آنها در حجاب می‌رود و این حجاب قلب، نشانه‌ی این است که این عمل را انجام ندهند، آیا ما هم این ملاک سنجش را داریم؟ اگر نداریم باید برویم خدمت استاد.

- از لقمان حکیم پرسیدند: غنی کیست؟ فرمود:
غنی کسی است که پروردگار عزیز به او
معنویت سرشار عنایت فرموده است. هر وقت
مردم بخواهند، برای آنان بیان می‌کند و هر وقت
هم نخواهند، خودش از این گنجینه استفاده
می‌کند.

علم و عمل

- هر کسی تفقه در دین پیدا بکند، حکیم است.
- علم حقیقی، علمی است که انسان را به هدایت
خاصه راهنمایی کند. علمی است که او را به
احوال دلش آگاه بکند.
- باید عمل به دستورات و اوامر معصومین (ع) کرد،
نه اینکه ما بتوانیم مثل آنها بشویم.
- حضرت ملک الموت (ع) به صورت عمل خودمان
ظاهر می‌شود.
- خداوند متعال از جهل نمی‌گذرد.
- باید به علم حقیقی برسیم والا عقل ما کامل
نیست.

اوقات خوش آن بود که با دوست بسر شد
باقی همه بیحاصلی و بیخبری بود

- درس فلسفه باید در کنار درس اخلاق باشد.
- اگر تحصیلات علمی شما با علم اخلاق توأم نباشد، منقطع می‌شود.
- گم‌شده‌ی مؤمن، حکمت و دانش است. این از ملاقات با امام‌زمان ^(ع) بالاتر است.
- علم را برای عمل کردن یاد بگیرید. علت نرسیدن ما به مقامات عالیه این است که ما به کلاسهای قبل عمل نکرده‌ایم.
- دین، عمل به بندگی حضرت حق است.
- اعتبار شما نزد پروردگار متعال، به اندازه‌ی زحمت خود شماست.
- در هر کاری که هستید، علم اخلاق بر شما لازم است.
- تمام مشکلات اجتماعی ما، از عمل خود ما سرچشمه می‌گیرد.
- کلاس اول، علم است. این تازه ابتدای حجاب است. بعد از این مرحله، تازه باید آن علم را در قلب پیاده کرد، این قوه‌ی برهانی باید به قلب برسد.
- اگر دروس مادی را می‌خوانید، علم اخلاق را هم

باید فرا بگیرید والا آن زرق و برق‌ها شما را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

- در رأس فضائل، فقاہت در دین است. اگر تَفَقُّه در دین نداشته باشید، پروردگار متعال نظری به شما نخواهد داشت.

- افضل مراتب در نزد خاندان عصمت^(ع) رتبه‌ی فقیه است. یعنی تفقه در دین داشتن. (افضل الناس المتفقهون) فقاہت فقط «مسئله گفتن» نیست، بلکه درک پیچ و خم‌های پیچیده‌ی روزگار است.

- بعد از امام‌زمان^(ع) کسی عالم‌تر از ابلیس نیست، ۹۹ عذر شرعی برای شما اقامه می‌کند، تا شما را مطیع خود بکند.

- حکمتی که خداوند متعال به لقمان حکیم عنایت کرده چیست؟ اگر تو هم به فرامین حضرت حق گوش کنی، آن حکمت را به تو هم می‌دهند و آن حکمت چیزی جز فهم و عقل نیست.

- مُدام در صدد نباشید که روایت بنویسید و بر علم خود بیفزایید، باید عمل هم با آن همراه باشد.

اگر به دانستی‌هایتان عمل نکردید، هر روز از پروردگار متعال، دورتر می‌شوید.

- ببینید، چه چیزی مانع پرواز شماست! امام سجاد(ع) می‌فرمایند: تا عمل به دانستی‌های خود نکردید، علم به آنچه که نمی‌دانید طلب نکنید.

- خداوند متعال می‌فرماید که همانطوری که اراده‌ی من نافذ است، اراده‌ی شما هم نافذ است. عمل جاهل - هر قدر هم که بر سرعت سیرش اضافه بکند - بدون استاد، او را از هدفش دورتر می‌کند.

- اگر به درجه‌ی اجتهاد هم بررسی، تازه باید از حجاب اکبر - که علم است - بررسی. تازه اول راه است.

- روحانیون برای این نشسته‌اند که اشکالات و شبهات فلسفی را رفع کنند، (به شرط اینکه در شما استعداد آنها بیابند) نه اینکه بر شبهات شما بیفزایند.

- مگر فرموده‌اند که در زمان غیبت، **بین الدّٰقّین** (قرآن) برای شما کافی است؟! خبر واحد این است که **بین الدّٰقّین** متواتراً قرآن کریم است و همین هم تا ظهور دولت حقّه، شما را کافی است. با ۱۵ هزار صلوات فرستادن و

انتظار زیارت حضرت را داشتن، کار درست نمی‌شود. باید به دستورات حضرت عمل بکنیم. آیا عمل ما برای زیارت آقا کافی است؟

- در آخرت، عمل شما معرفت شماست.
- حضرت علی (ع) می‌فرمایند: عمل زشت آنست که اگر در قیامت عمل شما را در طبقی بگذارند و به جهانیان عرضه کنند، شما خجالت بکشید.
- العلم علمان، علم الابدان و علم الادیان. اینکه علم ابدان را مقدم داشته‌اند، نه این است که در شرافت مقدم بر علم ادیان است. شرافت هر علمی، به شرافت موضوع آن است. موضوع علم دین، پروردگار متعال است و موضوع علم طب، بدن انسان است.
- یا عالم باش، یا متعلم، یا مستمع و یا اینکه دوستدار اهل علم باش.
- علم - حتی علم اجتهاد - اگر خالی از تهذیب نفس باشد، حجاب اکبر است.
- این درس‌هایی که در حوزه یا جاهای دیگر می‌خوانید، باید طریقت داشته باشد، نه موضوعیت، اگر صرفاً اجتهاد کنید، این علم

بر باد فنا تا ندهی گرد خودی را
هرگز نتوان دید جمال احدی را

اجتهاد، برای شما حجاب اکبر است.

- اگر کسی گناه می کند و اعمال حسنه هم انجام می دهد، آن عمل صالح بدرد نمی خورد. باید شطرالاجتناب را مدنظر خود قرار دهید. اول باید موانع (گناهان) را بردارید.

موانع تا نگردانی ز خود دور

درون خانه ی دل نایدت نور

- مذاکره ی علم افضل است بر شب زنده داری در شب قدر.

- اگر تخلق عملی به فرمایشات شارع پیدا بکنید، آن اخلاق حسنه ی الهیه - که بالقوه پروردگار متعال در شما نهاده است - بالفعل می شود.

- ساعتی که شما در تحصیل علم صرف کنید، مساوی است با شب زنده داری.

- امیرالمؤمنین (ع) می فرمایند: وقتی که مردم در یاد گرفتن احکام دینشان کوتاهی کردند، خدای متعال، غم و غصه را بر قلبشان مستقر می کند.

- اگر در پی کسب علوم غیر حوزوی هم باشید، نماز را در اول وقت بخوانید. آن وقت خواهید دید که چگونه سلولهای مغز شما پذیرای علم

می گردد.

- زمانی که خطورات ذهن شما در یک نقطه متمرکز شد، آن وقت است که تمام علوم در ذهن شما نقش می بندد.
- رسول اکرم (ص) می فرمایند: "اگر کسی ما را دوست دارد، باید به دستورات ما عمل کند". آیا کافی است کسی بگوید من علی را دوست دارم، ولی فعال نباشد، و به فرمایشات ایشان عمل نکند؟! من هیچ وقت نمی گویم خدای عزیزم! اگر اعتقاد به عزیز بودن او داشتم، بهتر از امروزم بودم.
- آنچه که افکار شما را در یک نقطه متمرکز می کند، فقط دستورات رب العالمین است.
- طلب علم، واجب تر از طلب مال است. برای اینکه پروردگار عزیز، رزق و روزی شما را تعهد کرده است؛ ولی علم شما را تعهد نکرده است، علم را باید از صاحب علم طلب کنید. اگر نکنید، همه ی اینها برای شما وِزِر و وِبال می شود.
- یکی از اعمالی که قلب را نورانی می کند، همنشینی با علماء و دانشمندان دین است.

کسی کو مرد حق شد گشت مرآت جمال حق
خدا را اندرو بنگر که مرآت جمال آمد

عقل و نفس

- عاقل بدون ایمان، شیطان است.
- همه‌ی خطاب‌های شارع بر روی مؤمن عاقل است.
- از نظر فقه شیعه کسانی که مبارزه با نفس می‌کنند، مثل کسانی هستند که در رکاب حضرت رسول (ص) در صدر اسلام می‌جنگیدند.
- کسی که با نفس مبارزه می‌کند، خداوند متعال عیوب زندگی‌اش را به او گوشزد می‌کند و راه و روش زندگی حقیقی را به او می‌آموزد.
- خداوند متعال می‌فرماید: اگر تو پیرو دستورات من باشی، من هم تو را مورد نظر خودم قرار می‌دهم و حجاب را از میان خودم و تو بر می‌دارم؛ ولی شرطش این است که اول از نفس خودت بگذری.
- هرچه بشر عقلش پخته‌تر شود و دنیای روز در مراحل علم، توأم با اخلاق جلوتر برود و هرچه عقل - که نجات دهنده بشر است - ترقی بکند، احکام

اسلام را بهتر درک خواهد کرد.

- باید آنقدر زحمت بکشید، تا عقل را بر اریکه‌ی سلطنت نشانده و خاطرات بد را از خود دور نمایید. تا از باطن و نهاد شما، آن جرقه ظهور کند و آن راهی که راه همه‌ی انبیاء عظام است را ببینید. مبدا و ساوس شیطانی، شما را به این طرف و آن طرف دعوت کند و شما از آن راه اصلی - که هدف انبیاء است - باز بمانید.
- علت بدبختی دنیای امروز این است که عقل، خانه نشین شده و نفس بر اریکه‌ی سلطنت نشسته است.
- نور بالقوه در همه هست؛ اما فعلیتش این است که انسان عقل را بر اریکه‌ی سلطنت بنشانند و نفس را خانه نشین نکنند. باید از دستورات رسول اکرم (ص) اطاعت بکنید. اگر اطاعت کردید، آن نور در شما بالفعل خواهد شد.
- ۶۰ مرتبه هم که در مبارزه‌ی نفس شکست خوردی، باید بلند شوی و بگویی من پیروزم! مهم، قاطعیت و تصمیم اول شماست. خداوند متعال در نهایت، شما را یاری می‌کند، انشاءالله.

- احمق کسی است که تبعیت از نفس خود می‌کند و آرزو دارد پروردگار متعال حاجت‌های او را روا بکند. اگر توفیق الهی را خواستارید، باید تلاش و کوشش داشته باشید.
- اگر چنانچه بخواهید از خواهش‌های نفسانی خودتان اطاعت کنید، مادامی که آسمان و زمین برقرار است، در مرتبه‌ی حیوانیت باقی خواهید ماند.
- تا زمانی که خواهش‌های نفسانی در شما هست، قطعاً بدانید که خوفی از پروردگار عزیز ندارید، و بندگی شیطان و نفس خودتان را می‌کنید.
- تا مادامی که زبان تحت اختیار عقل نباشد، قلب استقامت پیدا نمی‌کند.
- باید نفس آماره را با بیداری شب و نماز اول وقت کنترل کنید.
- همیشه، جنود عقل و جهل در مقام جنگ هستند.

اخلاص

- استقامت اگر برای خدا باشد، قلب شما اشراب

اگر مردی برون آی و سفر کن
هر آنچه پیشست آید ز آن گذر کن

می‌شود و آن وقت است که آن طریقی که راه و روش و هدف انبیاء است را خواهید دید و اگر قلب شما منور نشد، بدانید که استقامت شما با اخلاص نبوده است.

- وقتی نعمتهای خدای متعال از شما برداشته شد، اگر از روی عقیده‌ی خالص، پروردگارتان را بخوانید، خداوند متعال نیز فساد کارت‌ان را به شما نشان می‌دهد.

- مخلصین در خطر بزرگ عجب هستند.

- اگر آن دین خالص در قلب ما وارد شود، تمام آن شلوغی‌ها از قلب مفارقت می‌کند. پس دلیل شلوغی قلب من این است که از دین خالص در آن خبری نیست.

- آن حدیثی که ضامن اجرایی آن خود خداست، حدیث: " **من اخلص لله اربعین...** " است.

هرکس خودش را ۴۰ روز در راه خدا خالص بکند، پروردگار متعال عیوبش را به او متذکر می‌شود و او را به منزل سلامت زیارت قبول ^(۱) معصومین ^(۲) به نیت سیاحت و رهبری می‌کند. تفریح، مورد قبول نیست. باید ببینید محرک

اصلی شما در زیارت چیست.

- کسی که ۴۰ روز در جماعت شرکت کند، مرتبه‌ی خلوص را به او مرحمت خواهند کرد، البته اگر توجه داشته باشد!

ایمان

- مؤمن، از شئونات حضرت حق است.
- نشانه‌ی رشد ایمان، خوف از فراق است.
- هر قدر ایمان مومن ترقی بکند، یک غصه‌ای بر او مسلط می‌شود که نکند حجابی بیاید و بین او و محبوبش جدایی افکند.
- مؤمن، به جایی در مقام انسانیت می‌رسد، که بدنش در میان مردم است و عقل و روح و قلب او در آخرت سیر می‌کند و توجّهش به جهان آخرت، آتش‌های دنیایی را خاموش می‌کند.
- ملاک در مؤمنین، عطوفت، مهربانی و انسانیت است.
- علامت ایمان از نظر رسول اکرم (ص) ایجاد یک ندای درونی در مؤمن است.
- امیرالمؤمنین (ع) می‌فرماید: دنیا را مذمت نکنید!

مؤمن از همین دنیا توشه برمی‌دارد، دنیا محل موعظه است. باید از این مواعظ الهیه بهره‌مند شویم. دنیا برای اولیای حق محل تجارت است. در دنیا است که رحمت پروردگار را به دست می‌آورند، و رزق می‌برند.

- مؤمن، کسی است که جمیع اوامر و نواهی حق را متابعت بکند.
- ورع، زینت مؤمن است. وقتی کسی با شما همنشینی می‌کند، باید درک کند که شما به اخلاق حسنه متصف هستید.
- مؤمن، کسی است که از بدی‌ها مهاجرت بکند.

مراقبه

- مقام مراقبه یعنی اینکه سالک تمام و کمال در محضر و حضور حضرت حق قرار دارد.
- تنها راه تشخیص وسوسه‌ی شیطانی از نفحات قدسی، مراقبه است.
- اگر شما در مقام مراقبه باشید، متوجه می‌شوید که چه موقع شیطان می‌آید، و این ندایی که می‌شنوید، شیطانی است، یا الهی.

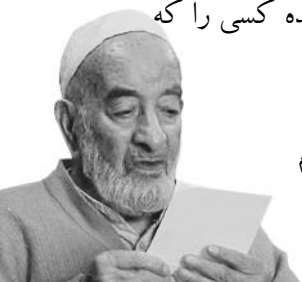

- مراقبه، راه ورود شیطان را نشان می‌دهد.
- برای این که بفهمیم شیطان از چه راهی وارد می‌شود، یک نورانیت و توجهی لازم است و آن هم میسر نیست، مگر با مراقبه.
- خداوند متعال می‌فرماید: من هر وقت بخواهم بندگانم را عذاب کنم، ملاحظه‌ی کسانی که در حال مراقبه هستند را می‌کنم.
- مجاهده، به مراقبه میسر است و مراقبه هم به محاسبه.
- لازم نیست از کسی پرسى، خودت را محاسبه کن تا مقام مراقبه را به شما عنایت فرماید.
- مراقبه و جدیت، اصل هر خیر است.
- از خودتان حساب بکشید، تا پشت پرده را به شما نمایان کنند.

دنیا و آخرت

- خدای متعال می‌فرماید: ای دنیا! خدمتگزار کسی باش، که خدمتگزار من است. (یعنی کسی که هم‌تش فقط اطاعت من است) و آزار بده کسی را که خدمتگزار توست.

هر چه نه پیمان دوست بود گسستیم
هر چه نه پیوند یار بود بریدیم

وب سایت رسمی مرحوم آیت الله حق شناس تهرانی (ره): [@dadashjun](http://dadashjun) - وب سایت چند رسانه ای: ir کانال تلگرام:

- امر آخرتتان را اصلاح کنید، تا امورات دنیای شما اصلاح شود.
- اگر بخواهید از دنیا استفاده کنید، باید اول از پله‌ی آخرت شروع کنید.
- خداوند متعال در آخرت با فضلش با ما برخورد می‌کند و مزدی در کار نیست.
- ما بجای اینکه زندگی اجتماعی داشته باشیم، مسیرمان زندگی فردی شده است! در حالی که نظر شارع، زندگی اجتماعی است.
- اگر به امر آخرتتان توجه نکنید، در دنیا گرفتار خواهید شد.
- ما در اثر توجه به ظواهر، خودیت خود را فراموش کرده‌ایم.
- باید نه آنقدر تنبل باشید که مردم بگویند: کلّ بر جامعه است، و نه آنقدر فعالیت در دنیا داشته باشید که عرف بگویند: چهار دست و پا روی دنیا افتاده است.
- در مواردی که دنیا به آخرت شما مزاحمت ایجاد می‌کند، اگر شما دنیا را انتخاب کردید، از هر دو محروم خواهید ماند.

- برای کسانی که در راه رهایی از نفس آماره مجاهده کردند و نورانیت قلب پیدا کردند، پرده‌ها از روی چشم آنها در همین عالم مادی دنیا برداشته می‌شود، ولی برای بقیه‌ی انسانها شب اول قبر آن پرده را بر می‌دارند و به او عالم غیب را نشان می‌دهند.

خواهم بروم عالم جان را دیده

در عالم تن عالم جان را دیده

- دنیا، محل تجارت و دار موعظه و رحمت الهی است.
- از علامات شرح صدر:

۱- التجافی عن دارالغرور:

یعنی اینکه از دنیا شانه خالی می‌کنند. (از دنیا به حد ضرورت استفاده می‌کنند)

۲- والاناۃ الی دارالخلود:

یعنی مدام توجهش را به آن طرف پرده‌ی آفرینش منعطف می‌کند.

۳- والاستعداد للموت قبل نزوله:

دائماً مهیای رفتن به آن دنیاست، همیشه آماده است و در فکر مرگ.

- آنهایی که شرح صدر پیدا می‌کنند، اگر زبانشان

خطایی بکند، فوراً قلب در حجاب می‌رود و او در صدد اصلاح بر می‌آید.

- رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: امر آخرتتان را اصلاح کنید، در هر سنّ و سالی که هستید.
- حضرت فرموده‌اند: کسی که صبح کند و همت او آخرت باشد به واسطه‌ی:

۱. نماز اول وقت

۲. یادگیری احکام دین

۳. قرار دادن دنیا در طول آخرت

پروردگار متعال، بیچارگی‌ها را از او دور می‌کند.

قلب

- علت اینکه دست و زبانم در کنترل من نیست، برای این است که قلبم تاریک است و کنترل قلب فقط با رعایت دستورات شرع میسر است.
- باید بر ضد خطورات ذهنیه، با نفس مبارزه کرد. آرزو و آمال، شما را به سوی فقر و ناداری سوق می‌دهد و افکار پیچیده بر قلب شما مسلط می‌شود.
- تمام چیزهایی که در عالم بالا وجود دارد، در

وجود خود شما مستتر و پنهان است، اگر این چنین نبود، نمی‌توانستید آنها را ادراک کنید.

● **"یا ایها الذین آمنوا آمنوا . . ."** ای کسانی

که با عقلتان باور کرده‌اید، به قلبتان باور کنید.

● قلب، خانه‌ی ملائکه است. صفات رذیله مثل

سگ‌های پارس کننده هستند و ملائکه در خانه‌ای

که سگ باشد، وارد نمی‌شوند.

● تا به امروز چگونگی ارتباط این قلب صنوبری و

نفس ناطقه را کسی درک نکرده است.

● حضرت رسول (ص) می‌فرماید: وقتی فرمایشات ما

به قلبتان نریزد، قلب می‌میرد.

● اگر تقوی **"که درجه‌ی اولش ترك محرمات و فعل**

واجبات است" داشتید، قوه‌ی شنوایی در قلب شما

ایجاد می‌شود و موعظه در شما اثر خواهد کرد.

اگر چنانچه -خدای ناکرده- گناه کردید، قدرت

شنیدن موعظه را از شما خواهند گرفت. (موعظه

در شما اثر نخواهد کرد)

● خدای متعال می‌فرماید: اگر قلبت را از غیر من

خالی کنی، من هم تو را بی‌نیاز می‌کنم.

● وقتی به این سه چیز متخلّق شدی، وسوسه‌ی

شیطانی در تو از بین می رود:

اول اینکه هرآنچه در دست توست، ملک خودت ندانی.

دوم اینکه مُدبّرِ امورات را خداوند متعال بدانی و اگر عمل نیکی انجام دادی، از آن خدا بدانی.

سوم اینکه تمام اشتغال خود را در انجام اوامر و نواهی الهی صرف کنی.

- تا مادامی که زبان تحت اختیار عقل نباشد، قلب استقامت پیدا نمی کند.

- وقتی قلبتان تاریک شد، علامت این است که نفس ناطقه‌ی شما دچار مشکل شده است.

- قلب شما مَنظَرِ پروردگار است.

- پنج چیز قلب را منور می کند:

۱. کثرت قرائت سوره‌ی مبارکه‌ی توحید

۲. کم خوردن

۳. مجالست با علماء و دانشمندان دین

۴. رفتن به مساجد

۵. نماز شب

- اگر شما به چهار مرحله‌ی:

۱. ترک محرّمات

۲. فعل خیرات

۳. عمل به واجبات

۴. ترک مشتهات

متخلق شدید، پروردگار عزیز، قوای شنوایی شما را بالا می‌برد، عقل شما را کامل می‌کند و شما چیزهایی را می‌شنوید که دیگران نمی‌شنوند و اموراتی را می‌فهمید و درک می‌کنید که دیگران درک نمی‌کنند.

سیر الی الله

- اگر خدا را می‌خواهی، باید از خودیت خودت بگذری.
- در اولین قدم سیر و سلوک، پروردگار متعال آزمایش را شروع می‌کند.
- وسائل وصال به مطلوب را نیز باید دوست داشت.
- تا توجه به کثرت‌ها هست، مقام وحدت را نمی‌توان دید.
- آب حیات، در درون تاریکی است.
- تعلقات، مانع پرواز انسان می‌شود.
- بودن شما در سیرالی الله، منوط به این است

که چقدر به افراد جامعه احسان می کنید و این در رأس امور است.

- اگر سالک بداند که در شناخت پروردگار، چه چیزی نهفته است، دیگر به زرق و برق دنیا اهمیت نمی دهد.

- کسانی که در سیر الی الله، از راه حکمت عملی وارد می شوند، قلب آنها سریع تر از نور ایمان اشراب می شود.

- باید خودتان را در معرض نفحات قدسیه و افاضات الهیه قرار دهید، تا در معرض کشش پروردگار متعال قرار بگیرید.

- اگر سیر نزولی تان را هم به شما اطلاع دهند، بدانید که مورد نظر پروردگار متعال هستید و جزء قلم خورده ها نیستید.

- دنبال مقام و منزلت معنوی نباشید.

- بهترین شما کسی است که در صدد پاک کردن خودش باشد، دنبال توبه ی نصوح باشد. اگر این چنین تصمیمی گرفتید و در بین راه لغزش پیدا کردید، چون عزم را جزم کرده اید، خداوند متعال کمکتان می کند، تا دوباره از اول شروع کنید.

- روش رسول اکرم (ص) از طریق اخلاق عملی است. علم رسول خدا، علم رُهبانیت نیست.
 - نبی اکرم (ص) در اواخر عمر مبارکشانشان فرمودند: مردم باید بدانند به مقاصد خودشان دست پیدا نمی کنند مگر به مجاهده، منتهی مجاهده باید در مسیر ما باشد، مجاهده در مسیر دیگر قبول نیست. اینکه خدا باید همه چیز را به شما بدهد، در کار نیست، رسیدن به آب و آبادانی، موقوف به مجاهده‌ی صحیح در راه خداست، منتهی از طریق استاد خبیر.
 - به بندگی کردن، انسان از ماسوی الله منقطع می شود.
 - حقیقت عبودیت، سه چیز است که اگر متخلق به آن بودی، خدای متعال تو را از شر شیطان حفظ می نماید:
۱. مالی که پروردگار به تو داده از آن خود ندانی، و در هر جا که حضرت حق خواسته، مصرف کنی.
 ۲. تدبیر نفس خودت را به خدای متعال بسپاری.

گر قصه‌ی عشق من و یارم بنگارند
صد لیلی و مجنون همه بیرون رود از دل

۳. انفاق و احسان به خلق خدا نمایی.

- یا انسان باید به آن کمال مطلق برسد و یا در طریق رسیدن به آن کمال مطلق باشد.
- در مقام تعبد و بندگی به گونه‌ای باشید که انگار او را می‌بینید.
- همه‌ی ندهای حضرت حق، بیائید است، فقط باید همت کنید.
- کار امروز را به فردا مسپارید. امر شده است که مدام تصمیم قاطع بگیرید، ولو اینکه نقض شود، دو مرتبه، سه مرتبه، باید قاطعیت داشته باشید، حتی اگر شده، در یک برهه‌ی زمانی کوتاه!
- تنها یک قدم تا رسیدن به خدای متعال راه است، و آن القاء خودیّت است.
- رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: توبه‌کننده کسی است که بدهی‌هایش را پرداخت نماید. اگر اینکار را نکنید، توبه‌ی شما مقبول درگاه حق قرار نمی‌گیرد.
- کسی که توبه بکند و گشایش قلب پیدا نکند، معلوم می‌شود، کارهایی که انجام داده کافی و

وافی نبوده است.

- زمانی که غصه‌ها تراکم پیدا کرد، استمداد به حضرت حق پیدا کنید.
- اگر می‌خواهی خدا را ملاقات کنی، باید خودت را ناچیز بدانی.
- کسی که دینش را یک دستی بگیرد، خدای متعال نیز به او توجهی نمی‌کند.

ضرورت داشتن استاد، در سیر و سلوک

- انسان یک استاد می‌خواهد و یک رفیق بیدار.
- موسی (ع) ۱۰ سال در مدین شاگردی کرد و استاد شد. بدون استاد نمی‌شود سیر الی الله کرد.
- کسی که بدون داشتن استاد خیر به سیر و سلوک پردازد، وسوس نفسانیه به او هجوم می‌آورند و چون کیفیت عبادتش را از صاحب شرع نگرفته است، آنوقت خیالات فاسده و تصورات باطله به قلبش هجوم می‌آورد و به کفر کشیده می‌شود و از جاهلین خواهد شد.
- اگر خداوند متعال، خیر و صلاح بنده‌اش را

بخواهد، قفل قلب او را باز می‌کند و یقین و صدق به او عنایت می‌فرماید و بعد نسبت به رفتار او هشدار می‌دهد، تا اینکه او را تحت رهبری استاد خبیر قرار دهد.

- سالک وقتی که به عقل مستفاد رسید، استاد فقط در تسریع سیر او دخالت دارد.
- فقط با مواعظ الهیه است که قلبتان شستشو پیدا می‌کند.
- برای رفع اشتباه، باید به استاد رجوع کرد، فقط یک عده‌ی خاصی هستند که نیاز به استاد ندارند، و آنها کسانی هستند که به باب سلامت رسیده‌اند.
- نبی اکرم (ص) در اواخر عمر مبارکشان فرمودند: مردم باید بدانند که به مقاصد خودشان دست پیدا نمی‌کنند، مگر به مجاهده، منتهی مجاهده باید در مسیر ما باشد، مجاهده در مسیر دیگر قبول نیست. این که خدا باید همه چیز به شما بدهد، در کار نیست، رسیدن به آب و آبادانی، موقوف به مجاهده‌ی صحیح در راه خداست، منتهی از طریق استاد خبیر.

- آیت‌الله شاه‌آبادی (ره) می‌فرمودند: باید خدای متعال

- به شما عقلی عنایت کند که استادتان را بشناسید.
 - در جلسات موعظه ملائکه حضور دارند و بدها را به میمنت حضور خوبان می‌بخشند. خودیّت و بزرگ منشی و تکبر را از ما می‌گیرند و عزّت و سربلندی به ما عطا می‌کنند.
 - راههای زیادی برای رسیدن به خدای عزوجل و قرار گرفتن در صراط مستقیم وجود دارد؛ ولی باید ببینید، استاد کدام راه را برای شما در نظر خواهد گرفت.
 - درس اخلاق، در رأس امور است.
- تو که سود و زیان خود ندانی
به وصلش کی رسی هیهات! هیهات!

نماز اول وقت

- اگر نمازهایتان را در اول وقت پیا دارید، خدای متعال، مشکلات لاینحل شما را برطرف می‌کند.
- حضرت می‌فرماید: اگر کسی بخواهد بداند که نمازش قبول است یا خیر، باید ببیند تا چه حدّی از فحشاء و منکر دور شده است. اگر عملتان خوب بود، نمازتان هم خوب بوده است.

- اگر در پی کسب علوم غیر حوزوی هم که باشید، نماز را در اول وقت بخوانید. آن وقت، خواهید دید که چگونه سلولهای مغز شما پذیرای علم می‌گردد. زمانی که خطورات ذهن شما در یک نقطه متمرکز می‌شود، آن وقت است که تمام علوم در ذهن شما نقش می‌بندد.

شب زنده داری

- امام حسن عسکری (ع) می‌فرمایند: سفر الی الله ممکن نیست مگر به تسلط بر شب.
- شب زنده داری بر عمر و روزی شما می‌افزاید.
- ابتدای سفر الی الله سحرخیزی است.
- ابلیس شاگرد نفس است، اگر شما بخواهید این نفس را - که استاد شیطان است - بکوید و رام کنید، باید خود را فقیر کنید، باید خودتان را در مقابل عظمت حضرت حق، هیچ بدانید. بعد از این مرحله، مرحله‌ی شب زنده داری است. این دو راه، راه مبارزه با نفس است.
- مبارزه با نفس، دشوارتر از مبارزه با شیطان است. در این مبارزه همواره باید خدا را در سحرگاهان

صدا بزنید و از او کمک بخواهید.

- باید نفس آماره را با بیداری شب و نماز اول وقت کنترل کنید.
- آن شیطانی که مسئول نماز شب است، در وسوسه کردن، از همه قویتر است. اما نسبت به مخلصین اسلحه‌اش کارگر نیست. مواظب آن شیطان باشید.
- نفوس خود را با تلاوت قرآن و تضرع در سحر، ادب کنید. امام سجاده^(ع) می‌فرمایند: بین شب و روز باغ‌هایی است که ابرار و نیکان در آن باغها تنعم می‌کنند و روحشان را قوت می‌بخشند.
- آن ملکاتی که در شب کسب کردید، در طی روز حفظ کنید. (با جلوگیری از گناه).
- در قیامت کسانی می‌آیند که حسنات و اعمال نیک و چهره‌های نورانی دارند؛ ولی منادی ندا سر می‌دهد که بروید به سمت آتش! از حضرت رسول اکرم^(ص) سؤال شد: آیا آنها نماز می‌خواندند و روزه می‌گرفتند؟! حضرت فرمودند: بلی! نماز شب هم پیاپی داشتند؛ ولی از دنیای حرام اجتناب نمی‌کردند. این موانع با نماز شب

برطرف نمی‌شود؛ بلکه فقط با مراقبه و دوری از حرام، این موانع رفع می‌گردد.

- برخی از غیرمسلمانها هم به سحرخیزی و شب زنده‌داری در عبادت، اعتقاد و ایمان دارند.
- آن چیزی که دنیا را گرفتار کرده، بیکاری جوانان در شب است. ولی ما در اسلام مناجات با پروردگار و سحرخیزی داریم.
- نماز شب یکی از اموری است که قلب را منور می‌کند.

دعا

- سرمایه‌ی اصلی استجابت، اعتقاد است.
- امروزه، اعتقادات را - که سرمایه اصلی استجابت دعاست - از ما گرفته‌اند.
- اگر در نزد پروردگارتان مطلوبی دارید، حداقل یک کار بدتان را ترک کنید و یا یک امر عبادی را بر امور روزانه‌تان اضافه کنید، بعد مشاهده می‌کنید که اگر صادقانه وارد شوید، چه پرده‌هایی برای شما باز می‌شود.
- به حضرت داود (ع) خطاب رسید که اگر واقعاً

بندگان من مرا اطاعت کنند، من آنان را کفایت می‌کنم و بر خود واجب می‌دانم که اطاعت آنان را بکنم، اگر فقط مرا بخوانند.

- دعا کردن با ذهن مشغول به تعلقات، اجابت ندارد، باید توجه به حضرت حق داشته باشید. خدای عزیز و رحیم باید دردی در شما ببیند که دوا بکند. اگر شما خودتان را فقیر در خانه‌ی خدا بدانید و فقر خود را به خدای متعال ابراز کنید، غیرممکن است او لیبیک نگوید و دعای شما را مستجاب نگرداند.

خدمت به خلق

- عمر شما در اثر خدمت به مردم زیاد می‌شود.
- بودن شما در سیرالهی الله، منوط به این است که چقدر به افراد جامعه احسان می‌کنید و این در رأس امور است.
- اگر از باب رحمت حق قصد ورود دارید، باید کمی پول خرج کنید و به فقرا و مسکینان و یتیمان کمک کنید.
- حقیقت عبودیت سه چیز است که اگر متخلق به

آنان بودی، خدای متعال هم تو را از شر شیطان حفظ می‌نماید.

۱. مالی که پروردگار به تو داده از آن

خود ندانی و در هر جا که حضرت حق

خواسته، مصرف کنی.

۲. تدبیر نفس خودت را به خدای متعال

بسپاری.

۳. انفاق و احسان به خلق خدا نمایی.

- هرچه می‌توانید و در هر لباسی که هستید، احسان

به خلق بکنید.

- بهترین مردم، نافع‌ترین آنهاست برای مردم.

حسن خلق

- خوش خلقی، خوی حضرت رسول اکرم (ص) است.

مردم را با اخلاق عملی و با روی خوش به اسلام

دعوت کنید.

- از ریزه‌کاری‌های تهذیب اخلاق، مراقبت

رفتارتان در منزل است. شیطان و نفس آماره

همت‌شان بر این است که عمل صالح شما را از

بین ببرند، پس مراقب باشید.

جانها فلکی گردد اگر این تن خاکی
بیرون کند از خود صفت دیو و ددی را

دوران غیبت و آخرالزمان

- اولیائی که در زمان غیبت حضور دارند، افضل افراد زمان هستند و آنقدر به آنها شناخت عنایت می‌شود که اصلاً غیبت برای آنها مفهومی ندارد.
- غربال شدن مردم در آخرالزمان مثل غربال شدن اصحاب حضرت امام حسین^(ع) در شب عاشوراست.
- در آخرالزمان، شیطان می‌آید و اول کاری که می‌کند، عقیده‌ها را می‌برد.
- از بس عمل به احکام دین اسلام نشده است، وقتی امام‌زمان^(ع) تشریف می‌آورند، ما فکر می‌کنیم که دین جدید آورده‌اند! خیر! برای این است که ما عمل به دین اسلام نکرده‌ایم.
- مگر فرموده‌اند که در زمان غیبت (بین الدّقیّین) برای شما کافی است؟! خبر واحد این است که (بین الدّقیّین) متواتراً قرآن کریم است و همین هم تا ظهور دولت حقّه شما را کافی است، با

۱۵ هزار صلوات فرستادن و انتظار زیارت حضرت را داشتن، کار درست نمی‌شود. باید به دستورات حضرت عمل کنیم. آیا برای زیارت آقا، عمل ما کافی است؟

- در روایت است که زمانی برسد که امام زمان (عج) در پس پرده‌ی غیبت باشد و خوشا بحال آن اشخاصی که در زمان غیبت ثابت بمانند و استقامت داشته باشند. (این روایت را هم اهل سنت و هم راویان حدیث شیعه نقل کرده‌اند)
- در آخر الزمان، عبادت ده جزء دارد که یکی از آنها نگه داشتن زبان است و یکی دیگر هم عدم وسعت معاشرت. البته نه اینکه گوشه‌نشینی اختیار کنید؛ بلکه در میان مردم باشید، ولی در همه‌ی جهات با مردم نباشید.

دین

- دین دو پایه دارد:

۱. ایجاد مقتضی

۲. رفع مانع (این مرحله کار هر کسی نیست

فقط باید خدای متعال کمک کند)

- اگر به احکام اسلام پشت بکنید، خداوند متعال شما را دچار سه مصیبت می کند:
- ۱- در رأس شما یک سلطان جائز قرار می دهد.
- ۲- شما را بی ایمان از دنیا می برد.
- ۳- شما را تا زمانی که زنده هستید، خوار و ذلیل می کند.
- خداوند متعال مصالح و مفاسد شما را در احکام دین قرار داده است.

تکلیف

- هر انسانی یک تکلیف اجتماعی دارد و یک تکلیف انفرادی.

غرور

- مبدا نعمتهای خدای متعال شما را مغرور کند.

هر روز عاشوراست

- همیشه انسان باید خود را بین بهشت و جهنم بداند. آیا دوزخی است؟ یا بهشتی؟ کسانی که در صحرای کربلا بودند، چه شد که این گونه

حرکت کردند؟

دو نصیحت شیطان

- دو نصیحت شیطان به یکی از انبیاء (ع):
اول اینکه با زن اجنبیه خلوت نکن.
دوم اینکه غضب نکن.

چه کسانی صلاحیت امر به معروف را دارند؟

- حضرت می‌فرمایند: کسی که به اخلاق عملی متّصف نیست، اصلاً صلاحیت امر به معروف و نهی از منکر را ندارد. حضرت می‌فرمایند: اگر با افراد جامعه مؤدب رفتار کنید و آنها را تحقیر نکنید، شما آقای زمان خودتان هستید. اگر با این دید به امور اجتماع بنگری، از امور عبادی خود، بهره‌مند خواهی شد. این نظر امام (ع) است.

صبر

- به آنچه که آرزو دارید نمی‌رسید، مگر آنکه صبر کنید به آنچه که مکروه نفس شماست.

اگر چه ذات پاکش لامکان است
 چو نیکو بنگری در دل نهان است
 دلی اندر دل صاحبِ دلان است
 که آن دل جای آن آرام جان است
 بندگی

- دور شدن از بندگی خدا، آغاز مشکلات انسان است.

- اگر در زندگی تان شکاف‌هایی هست، دلیل آن این است که از بندگی تان برای خدای متعال کم گذاشته‌اید.

تداوم فضائل کسب شده

- آنچه که از ملکات و فضائل در ماه مبارک رمضان کسب کرده‌اید، تداومش موضوعیت دارد.

رد سائل

- سائل را نباید رد کنید. بدانید، مالی که شما دارید از آن پروردگار متعال است.

قرآن

- قرائت قرآن باید با تدبیر همراه باشد، تا اینکه خیر داشته باشد.

توکل

- توکل، انقطاع از خلق است به حق.

استغفار

- حضرت رسول اکرم (ص) می فرمایند: خدا رحمت کند کسی را که زیر هر گنااهش یک استغفار داشته باشد.

گناه

- اگر گناه کردید، عمرتان کوتاه می شود!

مرگ

- استعداد للموت که حضرت صادق (ع) می فرماید، یعنی ترک محرمات و فعل واجبات و تخلق عملی به اخلاق فاضله.

موعظه

- اگر انسان واقعاً اهل شنیدن موعظه باشد، تمام در و دیوار او را موعظه می کنند.

فقر و ثروت

- اگر از راه غیر خدا می خواهید ثروت بدست آورید، فقیر خواهید شد.

چهل سالگی

- پروردگار متعال می فرماید: اگر تا چهل سالگی آمدید، آن وقت من هم بعد از چهل سالگی دست شما را می گیرم. آنوقت باید خیلی به درگاه حق گریه و زاری بکنی تا دست شما را رها نکند!

آداب قرائت زیارت عاشورا

حضرت آیت الله حق شناس برای برآورده شدن حوائج و امورات مهمه بارها مبادرت به قرائت زیارت عاشورا با شرائط و آداب خاص - به نقل از مرحوم آیت الله العظمی بروجردی (ره) - نموده‌اند.

امید است همه‌ی دوستداران حضرت سیدالشهداء و حاجتمندان درگاه احسان و کرامتش از بیان شرائط و آداب این نحوه‌ی خاص از قرائت زیارت عاشورا بهره‌مندگشته و از آن یار سفر کرده که روح حیات را در کویر خشکیده‌ی نفسانیت ما جاری ساخته است، یاد نمایند.

● مقدمه:

۱. صد تکبیر
۲. لعن و سلام هر کدام یکبار
۳. زیارت عاشورا از اول تا ابتدای صد لعن
۴. دو رکعت نماز هدیه به حضرت ابا عبدالله (ع)
۵. صد تکبیر بعد از نماز

- مشروح زیارت عاشورا:
 ۱. زیارت عاشورا از اول تا آخر خوانده شود (لعن و سلام هر کدام صد بار)
 ۲. دو رکعت نماز (این نماز جزء زیارت است)
- توضیحات:
 ۱. در طول خواندن زیارت عاشورا، مراقبت از اعمال لازم میباشد. (ترک محرمات، فعل واجبات)
 ۲. حرف نزدن بین زیارت عاشورا. (در یک مجلس خوانده شود)
 ۳. شروع زیارت عاشورا روز چهارشنبه باشد.
 ۴. ادای صحیح عبارات زیارت عاشورا.
 ۵. بجز اهل منزل کسی از خواندن زیارت عاشورا مطلع نگردد.
 ۶. بین طلوع و غروب آفتاب خوانده شود.
 ۷. چهل روز مستمر خوانده شود و هر روز صدقه برای سلامتی آقا امام زمان (عج) داده شود.
 ۸. بانوان در ایام خاص، خواندن زیارت عاشورا را به شخص دیگری واگذار نمایند.
 ۹. در خاتمه از تمامی خوانندگان عزیز، التماس دعای فراوان داریم.

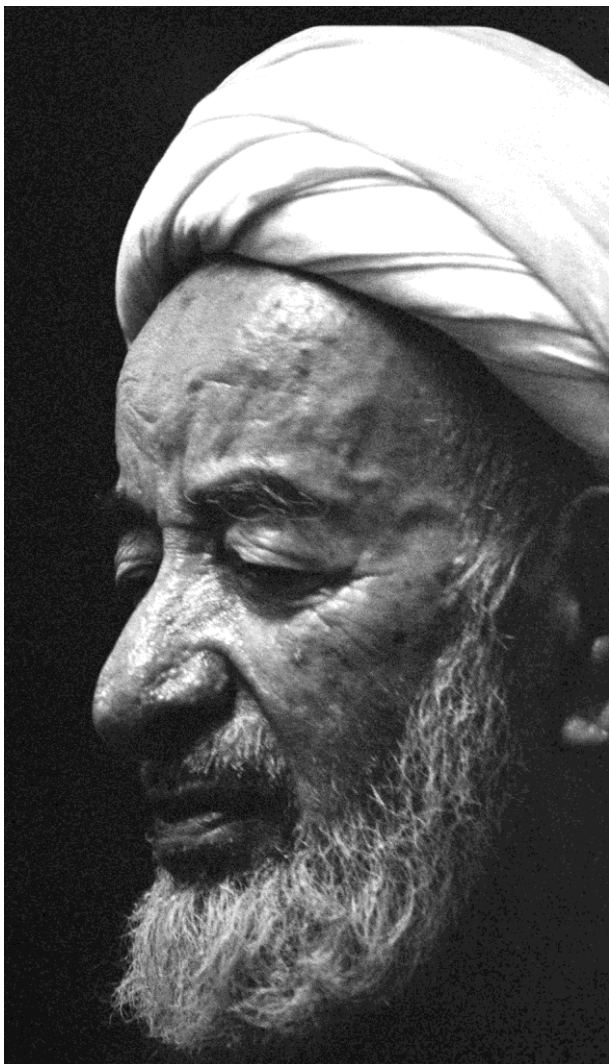

Photo : Hassan Ghaedi

FARS NEWS AGENCY

اقامه نماز بر پیکر مطهر آیت الله حق شناس توسط آیت الله مهدوی کنی
با حضور رئیس جمهور رئیس مجلس و حضرات آیات امامی کاشانی و
جنتی و جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی و شاگردان و دوستان
آن مرحوم

Photo : Hassan Ghaedi

FARS NEWS AGENCY

شروع مراسم تشییع پیکر پاک مرحوم آیت الله حق شناس
از مدرسه عالی شهید مطهری (ره)

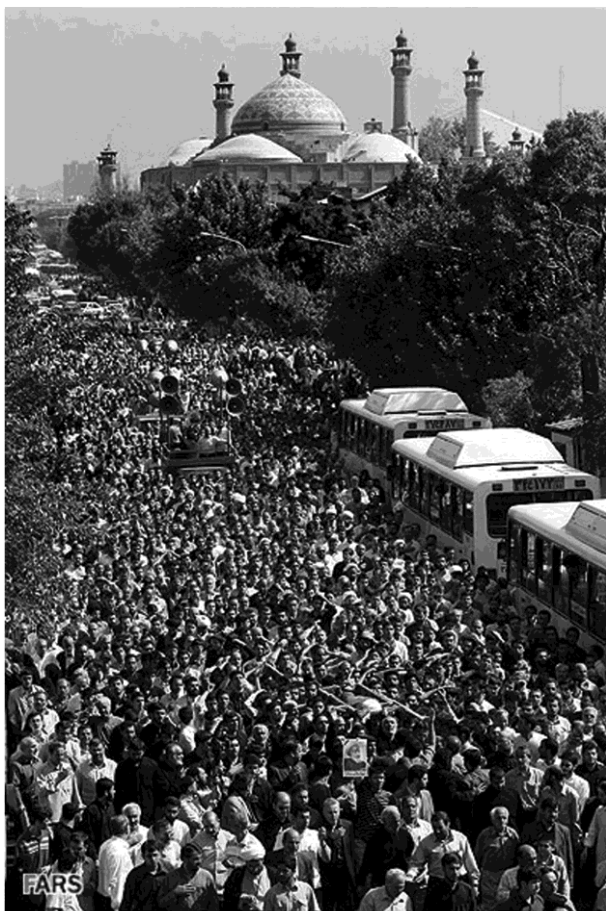

Photo : Hassan Ghaedi

FARS NEWS AGENCY

مراسم تشییع پیکر مطهر آیت الله حق شناس (ره)
میدان بهارستان خیابان شهید مصطفی خمینی (ره)